

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) รวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสำรวจไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าตัวกลาง เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจายและวิเคราะห์ตัวประกอบแวกความเป็นครุตามการรับรู้ของนักการศึกษาชั้นนำและครูดีเด่น ว่ามีตัวประกอบอะไรบ้าง โดยใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ โดยวิธีสกัดตัวประกอบภาพพจน์ (Image Factor Analysis Method) และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์ทogonal (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิเมกซ์ (Varimax)

ลักษณะและปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. นักการศึกษาชั้นนำของไทย ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 1284 คน
 2. ครูดีเด่นจากคุรุสภา หรือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น หรือสำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร ที่ได้รับรางวัลประจำปี พุทธศักราช 2524 จนถึงปีพุทธศักราช 2527 จำนวน 645 คน
- รวมทั้งสองกลุ่มเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1929 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อกลุ่มตัวอย่างโดย

1. คัดลอกรายชื่อของนักการศึกษาชั้นนำ ที่มีคุณสมบัติ เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาที่ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษา ตั้งแต่ ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า สำหรับผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบริหาร หรืออยู่ในตำแหน่งวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือเป็นผู้ที่มอบหมายทางการศึกษาในฐานะผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการในกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในปัจจุบัน ต้องมีวุฒิทางการศึกษา หรือวุฒิทางวิชาชีพครูอย่างน้อยหนึ่งวุฒิ หรือสำเร็จการศึกษาสาขา

ศึกษาศาสตรหรือครุศาสตร ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์ในวงการศึกษาน้อย 10 ปีหลังสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หรืออย่างน้อย 5 ปีสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาโท หรืออย่างน้อย 3 ปีสำหรับผู้จบการศึกษาปริญญาเอก จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

- (1) จากทบวงมหาวิทยาลัย
- (2) จากกรมฝึกหัดครูและหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ
- (3) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. คัดลอกรายชื่อครุฑ์เคมประจำปีพุทธศักราช 2524 ถึงปีพุทธศักราช 2527 จากหน่วยงานดังนี้

- (1) ครูสภา กระทรวงศึกษาธิการ
- (2) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- (3) สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น
- (4) สำนักงานการศึกษารุงเทพมหานคร

3. ทำการตรวจสอบรายชื่อและที่อยู่ปัจจุบันของนักการศึกษาชั้นนำและครุฑ์เคมที่รวบรวมได้จากขอ 1 และขอ 2 จากหน่วยงานต้นสังกัด

จากการตรวจสอบรายชื่อและที่อยู่ปัจจุบันของนักการศึกษาชั้นนำและครุฑ์เคมปรากฏว่า ได้มีนักการศึกษาชั้นนำและครุฑ์เคมบางท่าน เกษียณอายุราชการ ตาย ลาออกจากราชการ ลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ สรุปแล้วรายชื่อและที่อยู่ปัจจุบันของนักการศึกษาชั้นนำที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อได้ถึงมีจำนวน 1245 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 96.96 ของรายชื่อที่สำรวจได้จากขอ 1 และรายชื่อและที่อยู่ปัจจุบันของครุฑ์เคมที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อได้ถึงมีจำนวน 639 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 99.07 ของรายชื่อที่สำรวจได้จากขอ 2 ซึ่งรวมทั้งสองกลุ่มเป็นจำนวน 1884 คนซึ่งถือเป็นประชากรที่ศึกษา (Accessible Population) และผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสำรวจกลับคืนมาจำแนกตามประเภทของกลุ่มประชากรดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแจกแบบสำรวจและที่ใช้ในการวิจัยจำแนก
ตามกลุ่มประชากร

กลุ่ม	จำนวนที่แจก แบบสำรวจ	จำนวนที่ส่ง แบบสำรวจคืน	จำนวนที่ใช้ ในการวิจัย	ร้อยละของ ประชากร
นักการศึกษาชั้นนำ	1245	924	908	72.93
ครูคี่เคน	639	501	495	77.46
รวม	1884	1425	1403	74.46

จากตารางที่ 1 แสดงว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแจกแบบสำรวจ 1884 คน จำนวนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1403 คน และกลุ่มครูคี่เคนได้ตอบแบบสำรวจและส่งกลับคืนมาเมื่อคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับ 77.46 ในขณะที่กลุ่มนักการศึกษาชั้นนำตอบแบบสำรวจและส่งกลับคืนมา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.93

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามเพศ

เพศ	กลุ่ม	นักการศึกษาชั้นนำ		ครูผู้สอน		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย		495	32.72	244	17.39	703	50.11
หญิง		442	31.50	245	17.46	687	48.97
ไม่ตอบ		7	0.50	6	0.43	13	0.93
รวม		908	64.72	495	35.28	1403	100.00

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศชายและหญิง จำนวนใกล้เคียงกัน คือเป็นเพศชายร้อยละ 50.11 เพศหญิงร้อยละ 48.97 และไม่ตอบว่าเป็นเพศหญิงหรือชายร้อยละ 0.93 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักการศึกษาชั้นนำร้อยละ 64.72 และเป็นครูผู้สอนร้อยละ 35.28 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามอายุ

อายุ	กลุ่ม	นักการศึกษาชั้นนำ		ครูดีเด่น		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี		6	0.43	50	3.56	56	3.99
31 - 40 ปี		300	21.38	163	11.62	463	33.00
41 - 50 ปี		381	27.16	170	12.12	551	39.27
สูงกว่า 50 ปีขึ้นไป		197	14.04	100	7.13	297	21.17
ไม่ตอบ		24	1.71	12	0.86	36	2.57
รวม		908	64.72	495	35.28	1403	100.00

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41 - 50 ปี และ 31 - 41 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า 50 ปีขึ้นไป 20 - 30 ปี ตามลำดับ และมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตอบ 36 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	กลุ่ม	นักการศึกษาชั้นนำ		ครุภัณฑ์		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โสด		124	8.84	71	5.06	195	13.90
สมรส		750	53.46	409	29.15	1159	82.61
หม้าย		29	2.07	12	0.86	41	2.92
อื่น ๆ		-	-	1	0.07	1	0.07
ไม่ตอบ		5	0.36	2	0.14	7	0.50
รวม		908	64.72	495	35.28	1403	100.00

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามสถานภาพสมรส จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 82.61 เป็นโสดร้อยละ 13.90 เป็นหม้ายร้อยละ 2.92 และสถานภาพอื่น ๆ ร้อยละ 0.07 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตอบว่ามีสถานภาพสมรสอย่างไรร้อยละ 0.50

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

วุฒิทางการศึกษา	กลุ่ม	นักการศึกษาชั้นนำ		ครูที่เกษ		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี		-	-	106	7.56	106	7.56
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า		76	5.42	373	26.59	449	32.00
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า		653	46.54	9	0.64	662	47.18
ปริญญาเอก		170	12.12	-	-	170	12.12
ไม่ตอบ		9	0.64	7	0.50	16	1.14
รวม		908	64.72	495	35.28	1403	100.00

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาจะเห็นว่า เป็นผู้ที่มียุติต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 7.56 วุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 32.00 วุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่า ร้อยละ 47.18 และวุฒิปริญญาเอกร้อยละ 12.12 และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตอบว่ามีวุฒิทางการศึกษาระดับใ้ร้อยละ 1.14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามประสบการณ์ทำงานในวงการศึกษา

ประสบการณ์ทำงาน	กลุ่ม	นักการศึกษาชั้นนำ		ครูที่เกษียณ		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี		4	0.29	11	0.78	15	1.07
6 - 10 ปี		77	5.49	66	4.70	143	10.19
11 - 15 ปี		217	15.47	70	4.99	287	20.46
16 - 20 ปี		230	16.39	98	6.99	328	23.38
มากกว่า 20 ปี		375	26.73	247	17.61	622	44.33
ไม่ตอบ		5	0.36	3	0.21	8	0.57
รวม		908	64.72	495	35.28	1403	100.00

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในวงการศึกษาอยู่ในช่วงมากกว่า 20 ปี และรองลงมาคือ ช่วง 16 - 20 ปี 11 - 15 ปี 6 - 10 ปี และ 1 - 5 ปี ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างนักการศึกษาชั้นนำที่ตอบแบบสำรวจจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่ง	ตำแหน่ง		รองศาสตราจารย์		ศาสตราจารย์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ								
วิทยาเขตประสานมิตร	80	9.51	24	2.85	5	0.59	109	12.96
วิทยาเขตปทุมวัน	9	1.07	3	0.36	-	-	12	1.43
วิทยาเขตบางเขน	5	0.59	1	0.12	-	-	6	0.71
วิทยาเขตพลศึกษา	16	1.90	-	-	-	-	16	1.90
วิทยาเขตบางแสน	19	2.26	6	0.71	-	-	25	2.97
วิทยาเขตพิษณุโลก	11	1.31	7	0.83	2	0.24	20	2.38
วิทยาเขตสงขลา	4	0.48	1	0.12	-	-	5	0.59
วิทยาเขตมหาสารคาม	6	0.71	-	-	-	-	6	0.71
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	41	4.88	6	0.71	1	0.12	48	5.71
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	34	4.04	15	1.78	1	0.12	50	5.95
มหาวิทยาลัยศิลปากร	24	2.85	5	0.59	-	-	29	3.45
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	26	3.09	5	0.59	-	-	31	3.69
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	18	2.14	3	0.36	-	-	21	2.50
มหาวิทยาลัยมหิดล	9	1.07	3	0.36	-	-	12	1.43
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	101	12.01	33	3.92	4	0.48	138	16.41
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	28	3.33	18	2.14	-	-	46	5.47
มหาวิทยาลัยสุโขทัย - ธรรมศาสตร์	10	1.19	7	0.83	-	-	17	2.02
วิทยาลัยครู								
กลุ่มนครหลวง (6แห่ง)	55	6.54	9	1.07	-	-	64	7.61

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตำแหน่ง แหล่ง	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์		รอง ศาสตราจารย์		ศาสตราจารย์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มภาคกลาง (5แห่ง)	45	5.35	6	0.71	-	-	51	6.06
กลุ่มภาคเหนือ (8แห่ง)	44	5.23	1	0.12	-	-	45	5.35
กลุ่มภาคตะวันตก (4แห่ง)	23	2.73	-	-	-	-	23	2.73
กลุ่มภาคใต้ (5แห่ง)	18	2.14	3	0.36	-	-	21	2.50
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียง- -เหนือ (8แห่ง)	42	4.99	4	0.48	-	-	46	5.47
รวม	668	79.43	160	19.02	13	1.55	841	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงตำแหน่งของนักการศึกษาชั้นนำเฉพาะตำแหน่งทางวิชาการ เท่านั้น ทั้งนี้เพราะนักการศึกษาชั้นนำส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งทางวิชาการ กล่าวคือนักการศึกษาชั้นนำที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีจำนวน 841 คน คิดเป็นร้อยละ 92.62 ของนักการศึกษาชั้นนำที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็นตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 668 คน คิดเป็นร้อยละ 79.43 รองศาสตราจารย์ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 19.02 และศาสตราจารย์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.55 ของนักการศึกษาชั้นนำที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนนักการศึกษาชั้นนำที่มีตำแหน่งบริหารมีจำนวนน้อยมาก กล่าวคือนักการศึกษาชั้นนำที่มีตำแหน่งบริหารมีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 7.38 ของนักการศึกษาชั้นนำที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74 รองอธิบดีหรือเทียบเท่า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1.76 อธิบดีหรือเทียบเท่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55 รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22 และปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของกลุ่มตัวอย่างนักการศึกษาชั้นนำที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างครูที่เกณฑ์ที่ขอแบบสำรวจจำแนกตามแหล่งที่ได้รับรางวัลครู
ดีเด่น

แหล่งที่ได้รับรางวัลครูดีเด่น	จำนวน	ร้อยละ
คุรุสภา	15	3.03
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	305	61.61
สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น	152	30.71
สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	23	4.65
รวม	495	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างครูที่ส่งแบบสำรวจไปและได้รับการตอบกลับมานั้น มาจากแหล่งที่ได้รับรางวัลครูดีเด่น 4 แหล่งด้วยกัน คือ คุรุสภา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 61.61 สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 30.71 และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 4.65 ของกลุ่มตัวอย่างครูที่เกณฑ์ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย รายงานการประชุมสัมมนา และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู

2. ขออนุญาตจากคณะกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาแบบวัดแนวความเป็นครู รวบรวมลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้วิจัยคาดว่า เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู จากการทบทวนคำถามปลายเปิดของข้อสอบวัดแนวความเป็นครู ชุดที่ 2 ที่สร้างโดยคณะกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาแบบวัดแนวความเป็นครู ซึ่งมีคณาบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธานคณะกรรมการ และคณาบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือผู้แทน , หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือผู้แทน , ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือผู้แทน , นายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , นายบุญธรรม กิจปรักามวิสุทธิ , นายชนะ กสิการ และผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือผู้แทน เป็นคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่กองวิชาการสำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นอนุกรรมการ , เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวข้องประสบการณ์ที่ทำให้มั่นใจว่า ควรจะประกอบอาชีพครู ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สมัครสอบเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของรัฐ ประจำปีการศึกษา 2528

3. รวบรวมความกิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ จากนักการศึกษาชั้นนำที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพครูมานานและโดยตรงสองท่านคือ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสุวาน และศาสตราจารย์สุเมธ ชนวิวัฒน์

4. รวบรวมลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครูจากข้อ 1 , ข้อ 2 , และข้อ 3 ซึ่งผลจากการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยรวบรวมลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู ได้ทั้งหมด 113 ตัวแปร และผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

(1) การศึกษา มี 4 ตัวแปร

(2) ลักษณะครอบครัว มี 5 ตัวแปร

- (3) ความประทับใจ มี 4 ตัวแปร
- (4) ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู มี 10 ตัวแปร
- (5) ลักษณะนิสัย มี 16 ตัวแปร
- (6) บุคลิกลักษณะ มี 28 ตัวแปร
- (7) ลักษณะการทำงาน มี 28 ตัวแปร
- (8) ประสบการณ์ด้านกิจกรรมและเกียรติประวัติ มี 13 ตัวแปร
- (9) มूलเหตุจูงใจ มี 12 ตัวแปร
- (10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู มี 12 ตัวแปร

5. นำเอาลักษณะหรือพฤติกรรมที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักการศึกษาชั้นนำ จำนวน 12 ท่าน ตรวจสอบโครงสร้างและความสำคัญพื้นฐาน โดยช่วยตัดสินว่าลักษณะหรือพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมพื้นฐานที่บ่งบอกถึงการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคตได้หรือไม่ ตลอดจนเพิ่มเติมพฤติกรรมหรือลักษณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าจำเป็นในการพยากรณ์ถึงการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะเพิ่มเติมลักษณะหรือพฤติกรรมส่อแววความเป็นครู ดังนี้

- (1) ในด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้เพิ่มเติม 1 ตัวแปร คือ " มีความสามารถในการสรุปความได้ดี "
- (2) ในด้านความประทับใจ ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้แก้ไขข้อความบางข้อความและได้เพิ่มเติม 2 ตัวแปร คือ " มีความประทับใจในความประพฤติตนอย่างคนเป็นครู " และ " มีความประทับใจในความเมตตากรุณาของครู "
- (3) ในด้านลักษณะนิสัย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เพิ่มเติม 7 ตัวแปร คือ " รักการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและสงบ " " ชอบฟังปาฐกถาหรือการบรรยาย " " รักเพื่อนมนุษย์หรือธรรมชาติ " " มีความสนใจในค่านฐานะและการเงิน " " เห็นคุณค่าของคน " " เห็นคุณค่าของความรู้ในการพัฒนาคน " และ " ชอบสอนเด็ก "
- (4) ด้านบุคลิกลักษณะ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เพิ่มเติม 1 ตัวแปร คือ " มีความสนใจในการพัฒนาตนเองและสังคม "
- (5) ด้านประสบการณ์ด้านกิจกรรมและเกียรติประวัติ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เพิ่มเติม 1 ตัวแปร คือ " ใฝ่รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่เลานีทานเก่ง "

(6) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำและเพิ่มเติม 5 ข้อแปร คือ " เห็นว่าอาชีพครู เป็นอาชีพที่มั่นคง " " เห็นว่าอาชีพครูมีโอกาสหาความรู้และความเฉลียวฉลาดได้มากกว่าอาชีพอื่น ๆ " " เห็นว่าอาชีพครูมีความสำคัญต่อการยกฐานะของคนให้สูงขึ้น " " เห็นว่าอาชีพครูมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ " และ " เห็นว่าอาชีพครู เป็นอาชีพที่ท่องเที่ยวคนที่เฉลียวฉลาด "

6. ร่างแบบสำรวจลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู โดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้จากข้อ 1 ถึงข้อ 5 ทลอคจนความคิดและประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ซึ่งได้แบบสำรวจลักษณะสื่อแนวความเป็นครูที่มีตัวแปรทั้งหมด 130 ตัวแปร

ลักษณะของแบบสำรวจลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความสั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และประสบการณ์ทำงานในวงการศึกษ

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู เป็นข้อความแบบมาตราประมาณค่าแบบ 6 ระดับ จำนวน 130 ข้อ ซึ่งจำแนกรายการลักษณะหรือพฤติกรรมสื่อแนวความเป็นครูออกเป็น 10 ด้าน คือ

- (1) การศึกษา 5 ข้อ
- (2) ลักษณะครอบครัว 5 ข้อ
- (3) ความประทับใจ 6 ข้อ
- (4) ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับวิชาชีพครู 8 ข้อ
- (5) ลักษณะนิสัย 22 ข้อ
- (6) บุคลิกลักษณะ 33 ข้อ
- (7) ลักษณะการทำงาน 9 ข้อ
- (8) ประสบการณ์ด้านกิจกรรมและเกียรติประวัติ 14 ข้อ
- (9) มุมมองจิตใจ 12 ข้อ
- (10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู 16 ข้อ

มาตราประมาณค่าเป็นมาตราแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนออกเป็น 6 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

มากที่สุด (5) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่อแววความเป็นครูมากที่สุด
 มาก (4) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่อแววความเป็นครูมาก
 ปานกลาง (3) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่อแววความเป็นครูปานกลาง
 น้อย (2) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่อแววความเป็นครูน้อย
 น้อยที่สุด (1) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่อแววความเป็นครูน้อยที่สุด
 ไม่เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมส่อแววความเป็นครู (0) หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ไม่ส่อแวว
 ความเป็นครูเลย

7. ทรวจร่างแบบสำรวจลักษณะที่ส่อแววความเป็นครู โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทรวจสอบโดยผู้วิจัย เป็นการทรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของภาษาและการใช้ภาษาหรือถ้อยคำสำนวน

ขั้นที่ 2 ทรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นการทรวจแก้ภาษา ศัพท์ สำนวน ที่ใช้ในแบบสำรวจให้ชัดเจนและเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

8. นำแบบสำรวจที่ผ่านการทรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักการศึกษาชั้นนำและครูดีเด่น จำนวน 37 คน และนำค่าตอนที่ได้นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งพัฒนาโดย ครอนบาช (Cronbach) (William A. Mehren and Irvin J. Lehman 1973) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปชื่อ เอส พี เอส เอส เอ็กซ์ (Statistical Package for the Social Science X) ซึ่งโคคาความเที่ยงดังนี้ คือ

นักการศึกษาชั้นนำ จำนวน 17 คน โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.98

ครูดีเด่น จำนวน 20 คน โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.97

รวมทั้งนักการศึกษาชั้นนำและครูดีเด่น จำนวน 37 คน โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.97

สำหรับค่าความเที่ยงเป็นด้าน ๆ ซึ่งโคคาความเที่ยงดังนี้

(1) การศึกษา โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.62

(2) ลักษณะครอบครัว โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.95

(3) ความประทับใจ โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.77

(4) ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.92

(5) ลักษณะนิสัย โคคาความเที่ยงเท่ากับ 0.87

- (6) บุคลิกลักษณะ ไตคาความเที่ยงเท่ากัน 0.96
- (7) ลักษณะการทำงาน ไตคาความเที่ยงเท่ากัน 0.88
- (8) ประสบการณ์คานกิจกรรมและเกียรติประวัติ ไตคาความเที่ยงเท่ากัน 0.88
- (9) มวลเหตุจูงใจ ไตคาความเที่ยงเท่ากัน 0.87
- (10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู ไตคาความเที่ยงเท่ากัน 0.86

จากการไตคาความเที่ยงของข้อมูลจากแบบสำรวจนี้ที่คาคอยู่ในระดับสูงมาก แสดงว่า ข้อ
กระทงทุกข้อในแบบสำรวจนี้วัดในเรื่องเดียวกัน เหมาะสมที่จะใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

ข. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสำรวจลักษณะสอแวความ เป็นครูให้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ไตแก นักการศึกษาชั้นนำและครูที่เอน โดยส่วนหนึ่งผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และอีกส่วนหนึ่ง
ใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ และในการขอความร่วมมือจากประชากรในการตอบแบบสำรวจนั้น ผู้วิจัย
ไตทำหน้าที่สอขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจจากมัตติวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำหรับแบบสำรวจที่ส่งโดยทางไปรษณีย์นั้นผู้วิจัยไตแบบจดหมายส่วนตัวของผู้วิจัยไปไตvey เพื่อชี้แจง
จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการตอบแบบสำรวจซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พร้อมทั้งมิกดวงตรา
ไปรษณียากรและจาทนาถึงผู้วิจัยไวเรียบร้อย เพื่อสะดวกในการส่งกลับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไตเริ่มส่งแบบสำรวจจำนวน 1884 ฉบับ
ตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2529 หลังจากนั้นในวันที่ 20 มิถุนายน 2529 ไตส่งจดหมายติดตามครั้งที่
ที่ 1 และวันที่ 15 กรกฎาคม 2529 ไตส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 2 และวันที่ 31 กรกฎาคม 2529
ไตส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 3 รวมระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2529
ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2529 เป็นเวลา 94 วัน ไตรับแบบสำรวจกลับมาจำนวน 1425 ฉบับ

หลังจากนั้นผู้วิจัยไตตรวจสอบแบบสำรวจและคัดเลือกเอาเฉพาะแบบสำรวจที่ตอบครบ
สมบูรณ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1403 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แลวนำข้อมูลที่ไต
บันทึกลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้หน่วยในการวิเคราะห์คือ ข้อมูลรายบุคคลของนักการศึกษาชั้นนำและครู
ที่เอน โดยผู้วิจัยเลือกเอาเฉพาะแบบสำรวจที่สมบูรณ์ หมายถึงฉบับที่ตอบครบทุกข้อเท่านั้นมาวิเคราะห์
เพื่อศึกษาหาลักษณะหรือพฤติกรรมที่สอแวความ เป็นครูตามการรับรู้ของกลุ่มนักการศึกษาชั้นนำและกลุ่ม

ครูที่เค้น โดยแยกกลุ่มกันวิเคราะห์ คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอช เอ็กซ์ (Statistical Package for the Social Science X) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู ผู้วิจัยได้นำมาทำการย่อยในแต่ละรายการ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

2.1.1 ทวิกลางเลขคณิต ทวิกลางเลขคณิตของแต่ละขงกระทงของแบบสำรวจทำใหทราบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครู โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

ทวิกลางเลขคณิต 4.50 - 5.00	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูมากที่สุด
ทวิกลางเลขคณิต 3.50 - 4.49	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูมาก
ทวิกลางเลขคณิต 2.50 - 3.49	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูปานกลาง
ทวิกลางเลขคณิต 1.50 - 2.49	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูน้อย
ทวิกลางเลขคณิต 0.50 - 1.49	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูน้อยที่สุด
ทวิกลางเลขคณิต 0.00 - 0.49	ถือว่ากลุ่มประชากร เห็นด้วยว่าขงกระทงนั้นไม่เป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครูได้เลย

2.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์การกระจายของขงกระทงแต่ละข้อ ซึ่งชี้ให้เห็นการกระจายของความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อพฤติกรรมหรือลักษณะที่สื่อแนวความเป็นครู ถ้าสัมประสิทธิ์การกระจายของขงกระทงใดมีค่ามากกว่า 15 ถือว่ามีการกระจายมาก

2.2 การวิเคราะห์ตัวประกอบ

เนื่องจากผู้วิจัยได้รวบรวมลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อแนวความเป็นครทั้งหมด 130 ตัวแปร และได้แบ่งตัวแปรนั้นออกเป็น 10 ด้าน ดังนั้นการวิเคราะห์ตัวประกอบนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นที่แบ่งเป็นด้าน ๆ นั้น น่าจะเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายตัวประกอบหรือด้านนั้น ๆ ได้ดี และต้องการทราบลำดับความสำคัญของตัวแปรในแต่ละตัวประกอบด้วย จึงต้องพิจารณาที่ค่าความรวมกัน (Communalities) ระหว่างตัวแปรกับตัวประกอบ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบโดยวิธีวิเคราะห์ตัวประกอบภาพพจน์ (Image Factor Analysis Method) เพราะเป็นวิธีที่ประมาณค่าความรวมกันที่ดีที่สุดในปัจจุบัน (Harris, C.W. 1963 : 160-161) และหมุนแกนตัวประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) เพื่อให้ได้ตัวประกอบที่เป็นอิสระด้วยวิธีแปรผัน (Varimax) ตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อระงะพั้ง 130 ข้อโดยใช้สูตรเพียร์สัน โปรดักส์โมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (Guilford 1973 : 98) ซึ่งแสดงออกมาในรูปเมทริกสหสัมพันธ์ขนาด 130 คูณ 130 พร้อมทั้งทดสอบความมีนัยสำคัญของ เมทริกสหสัมพันธ์ (Guilford 1973 : 580-581)

2.2.2 นำตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นอย่างมีนัยสำคัญไปวิเคราะห์ตัวประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์ตัวประกอบแบบภาพพจน์

2.2.3 หมุนแกนตัวประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) เพื่อให้ได้ตัวประกอบที่เป็นอิสระด้วยวิธีแปรผัน (Varimax)

2.2.4 หลังจากวิเคราะห์ตัวประกอบครั้งแรกแล้ว จะพิจารณาคัดเลือกตัวแปรที่ดี และตัดตัวแปรที่ไม่ดีออก ดังนี้

ก. ตัดตัวแปรที่นำหนักตัวประกอบ (Factor Loading) ไม่ถึง 0.45 บนตัวประกอบใดเลยออก เพราะชี้ให้เห็นว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กับตัวประกอบต่ำกว่า 0.45 นั้นมีค่าน้อยกว่า .20 หรือ 20 % ของความแปรปรวนรวมกับตัวประกอบ อีก .80 หรือ 80 % อยู่ในตัวประกอบเฉพาะ หรือในตัวประกอบรวมรวมกับความคลาดเคลื่อน (อุทุมพร จามรมา 2527 : 176-177) แสดงว่าตัวแปรนั้นเหมือนกับตัวประกอบในระดับปานกลาง

ข. ตัดตัวแปรที่นำหนักตัวประกอบสูงกว่า 0.45 บนตัวประกอบตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เพราะให้ความหมายแก่ตัวประกอบคลุมเครือ

2.2.5 นำตัวแปรที่เหลือซึ่งถือว่ามีความสำคัญไปวิเคราะห์ตัวประกอบอีกครั้งหนึ่ง ด้วยวิธีเดิม เมื่อได้ตัวประกอบครั้งสุดท้ายแล้วจึงพิจารณาเลือกตัวประกอบที่สำคัญโดยใช้เกณฑ์ตัดสินว่า ตัวประกอบแต่ละตัวต้องมีตัวแปรบรรยายตัวประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และเพื่อให้ได้ตัวประกอบที่ชัดเจนจึงตั้งเกณฑ์ในการพิจารณานำหนักตัวประกอบของแต่ละตัวแปร เป็น 0.45

(Tabachnick 1983 : 411) และในตัวประกอบนั้นมีค่าไอแกมมากกว่าหรือเท่ากับ 1

2.2.6 แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดชื่อตัวประกอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย